

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

In alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L St. 35

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350
FRF 400

USA 60 sau echivalent
USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 41 12 03 79

Numărul 253

7 octombrie 1995

"Biserica e atacată de dezinformare, minciuni, zvonuri, parcă îți pierzi mintea".

Se apropie anul de când Biserica Ortodoxă Română din Paris e bîntuită de dihonie și de cele mai năstrușnice zvonuri. După obiceiul național, mai toți enoriașii au câte o teorie... Ne-am gîndit că e bine să-i dăm și **Protopopului RADU APOSTOLESCU**, numit provizoriu în locul Părintelui Mihai Constandache, prilejul de a ne dumiri cu autoritatea duhovnicească pe care o are. M-a primit în biroul de la etajul doi, la capătul vechilor trepte de lemn, pe care le urca mai sprinten decît mine. Mai fusesem pentru interviuri în Jean de Beauvais, dar pentru prima oară am pătruns într-o încăpere care respira gust și rînduială : o minunată icoană veche, chipul primului paroh, Iosafat Snagoveanul, fotografii cu studenții români la Paris de odinioară și peste tot cărți. Mi-a vorbit un slujitor al altarului, trăit într-un exil al duhului, pentru care umorul este o articulară la lumesc.

A.C. - *Cum trăiți această ne-pace în lăcașul Domnului?*

R.A. - N-am murit, dar nici n-am trăit. O duc, cum pot. Oameni în care să n-ai încredere, găsim peste tot, dar de încredere e mai greu. Biserica e atacată de dezinformare, minciuni, zvonuri, parcă îți pierzi mintea. Trăiesc de la o zi la alta, cînd vin la biserică, mă întreb ce s-a mai întîmplat. Dorm aici aproape toate nopțile

A.C. - *Mai mult vegheați...*

R.A. - Rămîn cu lumina aprinsă, în fotoliu. La cel mai mic incident să nu pierd timpul cu îmbrăcătul. Sunt, cum zic latinii, un fel de Dei canis. Păzesc biserica. E o situație teribilă, dar n-am ce să fac. Mitropolitul mi-a dat o misiune precisă: sa restabilesc ordinea și liniștea. Pînă acum am reușit. Ce va fi în viitor, numai Dumnezeu știe. Eu am o autoritate ierarhică și de ea ascult.

AC - *Autoritate de care ține și biserica.*

R.A. - Sigur, de 40 de ani de zile.

A.C. - *Și pe care unii au început să o conteste. Dar n-au găsit alt argument decît un sentiment antirusesc. Ca și cînd rușii n-ar fi avut milioane de victime ale comunismului... Dar amalgamul e posibil cînd este manipulat și ignoranța.*

R.A. - Ei nu-și dau seama că rușii au suferit tot atît de mult de pe urma comunismului, mai mult poate fiindcă că la ei a durat trei generații.

A.C. - *Alt zvon este că Biserica rusă din străinătate are de gînd să se înțeleagă cu patriarhatul de la Moscova.*

R.A. - O țîmpenie. Nu numai că arhieriei bisericii ruse din străinătate nici nu vor să stea de vorbă cu cei de la Moscova, dar nici cu cei care ar dori să le propună o discuție. În anii 20 toți rușii din emigrație țineau de Biserica rusă din străinătate, fondată pe baza unui decret din 1920 al Sf. Patriarh Tihon, emis din interior, pe cînd rușii fugeau cu milioanele, cu clerul cu tot. Decret emis așa cum prevăd sfințele canoane: cînd un popor e amenințat, el poate să formeze în afara teritoriului o ierarhie, atîta vreme cît situația rămîne anormală. Noi avem ca bază acest decret. Patriarhul Tihon prevăzuse, în vitregia de atunci, că dacă ar apărea un alt decret, "iscălit" de el, ce l-ar anula pe primul, să nu se țină cont fiindcă el știa că se putea face un fals sau să fie obligat împotriva voinței sale. De fapt, marea masă a

Bisericii ruse din străinătate e formată dintr-un conglomerat nu numai de ruși, dar și de români, sîrbi, francezi, americani, chiar și eschimoși și japonezi.

A.C. - *Situația Bisericii ruse din străinătate era identică cu cea a bisericii române, ambele fiind unite prin ostilitatea față de un regim ateu. Iar pînă la primirea lui Iliescu în biserică, nimeni nu s-a gîndit să conteste Sinodul de la New York. Cei care au dat biserica română în judecată cereau convocarea urgentă a Adunării generale. Au obținut numirea unui administrator în acest sens. Iată însă că, dincolo de ordonanța tribunalului, a apărut o nouă exigență - discutarea apartenenței ierarhice a bisericii.*

R.A. - De fapt, acesta este nodul problemei. Nu e

Citim în *Tineretul liber*, sub semnătura lui Ovidiu Zară că într-o vizită de lucru la Galați, pe 1 septembrie 1995, Ion Iliescu, referindu-se la Biserica Ortodoxă din Paris a spus că ea trebuie să treacă sub oblăduirea Patriarhiei de la București, deoarece "de secole românii s-au luptat să nu intre sub dominația rusească". Semnificativa coincidență: exact argumentul "patriotic" al celor care au dat biserica în judecată...

vorba de administrator, fiindcă noi administrăm biserica mai bine decît dîșii și avem mai mulți bani acum, decît aveau dîșii. Toată tevatura n-are alt scop decît schimbarea dependenței.

A.C. - *Ați avut de curînd o întîlnire cu administratorul numit de tribunal...*

R. A. - Pe 13 septembrie am fost la administrator. Nici n-am putut să începem audiența de conciliere. Din partea Bisericii eram eu, ca președinte provizoriu al Asociației - părintele Jukov n-a venit, cred eu din discreție, ca să nu spună lumea că vin rușii ca să dea cu pumnul în masă și fiindcă a considerat că e un fel de înjosire a autorității mitropolitului să fie dat în judecată -, dr. Sinescu, noul vicepreședinte al comitetului provizoriu, dl. Cristian Martin care este secretarul, iar din partea cealaltă, dna Etele, dl. Cotoră, dl. Dobrescu și cîțiva alții. A fost o audiență agitată, în măsura în care avocatul lor, Maître Goldmann a avut o atitudine curioasă.

Cînd i s-a vorbit de jurisprudență, de faptul că sunt două probleme, una religioasă și alta civilă, a răspuns "je m'en fiche de la jurisprudence". Totuși sunt cărți groase care tratează numai despre jurisprudență... Or, în timpul acestei ședințe, sau ce-o fi fost, ei au admis deschis că scopul lor e să treacă cu Constantinopolul. Evident, nu îndrăznesc să treacă direct cu Bucureștiul.

A.C. - *Chiar dacă se trece prin Constantinopol, capătul drumului tot la Patriarhul Teoclist ajunge.*

R.A. - Exact. Ei argumentează că a fi cu Constantinopolul are o rezonanță somptuoasă, are mare trecere aici în Apus.

A.C. - *Ca și cînd obediența e în funcție de cîștiguri mondene.*

R.A. - Dar ei nu-și dau seama ce înseamnă Constantinopolul. Cred că patriarhul e un fel de papă al ortodocșilor. Dar Patriarhia Constantinopolului e o fantomă a trecutului, o umbră, are cîteva mii de credincioși speriați. Patriarhul este și el speriat, cînd se face intronizarea oficială, vorbește turcește. Mai are cîțiva credincioși împrășiați în lumea întregă, nu în Grecia, că acolo depind de Atena. Aceasta slăbiciune îl face să fie dependent de patriarhiile celelalte, mai ales de Moscova. Pînă la sfîrșitul războiului, Constantinopolul nici nu recunoștea Moscova, recunoștea doar Biserica rusă din străinătate. Dar după război, Moscova, care se afla printre învingători, avea bani, a făcut presiuni, și, oficial, Constantinopolul nu ne-a mai recunoscut pe noi, ci patriarhia de la Moscova. E o problema pur politică. Alți români vor să treacă cu grecii. Foarte bine. Dar dacă ei se plîng de Sinodul rus, care nu i-au asuprit niciodată, ce-o să facă cu grecii? Părintele Veniamin Jukov a slujit de doua ori din luna februarie pînă acum, și a dat răspunsurile pe românește ca să nu se șocheze românii că aud ce cred ei că e rusa.

A.C. - *Și care e slavona.*

R.A. - Bineînțeles. Noi suntem într-o situație canonică perfectă. În buletinul nostru lunar vom publica o scrisoare a părintelui Constandache de pus în cadru. Explică așa de frumos, cum eu nu pot să explic mai bine, cum situația noastră canonică e corectă și ce bine este. Se pare că și-a

Ambasadă (consul Papudof), își aduce aminte de un conviv extrovertit, glumeț, plin de o veselie debordantă și fără urmă de vanitate, deși publicase deja "Pe culmile disperării", libel ce-i conferise o solidă reputație între comensii de la Biserica, deși puțini se urcaseră cu autorul spre acele culmi...

Deși tristă, lista decedaților pe care o parcurg cu mult interes, îmi aduce nume cunoscute, de mult uitate. În acest sens, evocarea Domniței Ileana făcută de Ion Varlam, mi-a amintit nu numai de Varlam, care, la cantina Bisericii, era cel mai tânăr dintre noi, dar și de figura minunată a Domniței, care a fost timp de șase ani farul și punctul de convergență al coloniei române de la Buenos Aires. Grație sprijinului ei am putut publica România, foaia exilaților din Argentina. Aveam doi colaboratori admirabili, pe Vinilă Horia și pe Ion Mânzatu. Pe vremea aceea lucram ca vânzător într-o librărie germană. Odată pe săptămână, Domnița își oprea cadillacul în fața porții și claxona. "Franco, deine Prinzessin ist angekommen" mă anunța, cu orgoliu, Dr. Storch, proprietarul. "Heute bist du frei". Domnița ne ducea la Parcul Palermo unde, tuspatru, țineam conferința de presă. Domnița nu ne cenzura niciodată, dar îi plăcea să ia cunoștință "en primear mano" de elucubrațiile noastre. Murea de ris, ca noi toți, la peripețiile lui Gică, pe care Ion Mânzatu le compunea cu o vervă îndrăcită..."

Alexandru MATEESCU FRÂNCU

Rio de Janeiro

26 septembrie 1995

procese și procese...

În 18 septembrie a avut loc prima înfățișare în procesul ziaristilor Sorin Roșca-Stănescu și Tana Ardeleanu (Ziua). Parchetul general "s-a autosesizat" cerând trimiterea lor în judecata pentru "ofensă adusă autorității" (art. 238 C.P.) Sala din Judecătoria Sectorului I era arhiplină, ședința durând de la 9 la 13. Principalul martor al acuzării, Manuela Anton, n-a fost prezentă. Directorul publicației Ziua Sorin Roșca Stănescu a arătat că sursele articolului "Un asasin în fruntea României" se bazează pe depoziția martorului Ciocodei, făcută la Comisia parlamentară care investighează evenimentele din decembrie 1989 - pe 22 decembrie, Ion Iliescu, simplu cetățean al României a dispus distribuirea de arme la Televiziune, fapt care a dus la creșterea numărului de victime - pe declarațiile senatorilor Ticu Dumitrescu și Șerban Săndulescu, a revoluționarilor Nicolae Dide, Petre Roman, Ioan Itu și chiar ale lui Ion Iliescu, ca și pe o serie de alte surse - cărțile lui Valentin Raiha, Alexandru Saucă, Radu Portocală, pe declarația lui Igor Toporovski, directorul Institutului de Studii Politice din Moscova care a spus la o reuniune în Franța că Ion Iliescu s-a instalat la putere cu ajutorul sovieticilor.

Avocații Nicolae Cerveni, Doru Cosma, Adrian Vasiliu și Nicolae Ștefănescu-Drăgănești s-au oferit să asigure apărarea, fără nici un onorariu. Eșafodajul acuzării, ridicat pe afirmația că Tana Ardeleanu n-a fost la Moscova, cu ocazia vizitei lui Ion Iliescu la comemorarea din 9 mai 1995, a fost spulberat prin prezentarea biletelor, care au fost depuse la dosar. Următoarea înfățișare pe 23 octombrie.

■ După 4 ani de investigații ale Parchetului Militar, vinovații direcți de uciderea tinerilor Andrei Frumușanu (24 ani) și Aurica Crăniceanu (27 ani, mamă a doi copii minori) în septembrie 1991 au fost deferiți justiției: Dorel Gabor (care neagă inculparea de omor deosebit de grav) și Marian Constantin, acesta din urmă pentru fals, uz de fals și favorizarea infractorului. Procesul a început în 18 septembrie la Tribunalul Militar București. Președintele, gen. Constantin Lucescu ("avocat" al cuplului Ceaușescu) nu i-au permis avocatului părții civile să aibă acces la dosar decât cu 11 zile înainte de proces. Pe 17 septembrie, aceștia i-au convocat pe reprezentanții victimelor, contravenind oricărei legalități, încercând să-i câștige cu onoruri (cele două victime vor fi "eroi ai revoluției". Care revoluție în 1991?) sau cu bani (li s-a sugerat să ridice plafonul daunelor). În *Telerama* din 20-26 septembrie, Ion Itu susține că asupra gen. Ion Bunoaică, comandant al trupelor de jandarmi care a murit în accidentul de helicotier din 1 septembrie 1995, s-ar fi exercitat presiuni ca să afirme că și jandarmii prezenți în Palatul Victoria în 25 septembrie 1991 aveau asupra lor lansatoare cu cartușe lacrimogene (care au provocat moartea tinerilor Frumușanu și Crăniceanu). Dacă ar fi acceptat să acrediteze acest fals, arma ucigașă n-ar mai fi putut fi identificată și s-ar fi putut mușamaliza dosarul ofiterului SPP Dorel Gabor.

Procesul s-a desfășurat la Școala de perfecționare a cadrelor M.I. de pe șoseaua

"... Excelent, de asemenea, articolul dlui Marius Teodorescu despre "Tematica Unirii". Cu totul în margine îmi pun întrebarea : de ce neo-patrioții de la București, pînă ieri trîmbețiașii internaționalismului proletar, descoperă subit că Mircea Snegur e un renegat pentru că nu se grăbește să dea buzna la sînul patriei mume? Ca să cadă din lac în puț? Văd că aici, în America Latină, conviețuiesc pacific nu 2, ci 23 de state ce vorbesc aceeași limbă (portugheza e mai degrabă un dialect, de altfel cu neașteptate analogii cu moldo-valaha). Zic: aceeași limbă, aceeași religie, aceeași istorie. Și nu se ivește nici un paleocomunist reconvertit la democrație care să reclame, fie la Buenos Aires, fie la Caracas fie chiar la Brasilia o unire a tuturor fiilor Iberiei!

Emoționantă revista presei pariziene, referitoare la dispariția lui Cioran. Aici, la Rio, nu avem contat decât cu l'Express (cu minunatul panegiric al lui Angelo Rinaldi), Le Point și l'Obs. Ce onoare pentru noi toți! Și cînd mă gîndesc că există compatrioți serioși și cumsecade care l-au surghiunit pe Cioran din iconostasul lor numai pentru că a emis la adresa Domnului Nostru Isus Christos rezerve deloc surprinzătoare la un fiu de popă. Tatăl lui spiritual, Nietzsche, n-a procedat la fel?

De altfel, cine l-a cunoscut pe Cioran "avant qu'en lui même la gloire le statufie", adică pe vremea cînd era încă tînr student și și lua masa de prînz cu toți camarazii (oui, Monsieur, les "camarades") la cantina din Jean de Beauvais, pe care am avut discutabila cînstă s-o conduc, cu ajutorul material de la

Oltenița, într-o atmosferă plină de tensiune. Gen. Lucescu a sfîrșit prin a renunța să mai judece procesul și s-a stabilit un nou complet de judecată.

■ Pe 26 septembrie, Tribunalul Militar București a decis ca lui Teodor Postelnicu, fost ministru de Interne (condamnat la 16 ani, alături de Manea Mănescu, Emil Bobu și Ion Dincă) sa i se prelungească cu 5 luni întreruperea executării pedepsei fiindcă este prea bolnav ca sa suporte regimul de detenție.

"statul de drept"

Pe 19 septembrie, Comisia juridică a Camerei și deputații majorității au decis ca articolele din Codul Penal referitoare la "ofensa adusă autorității" să nu se modifice. "Ofensa" se pedepsește cu închisoarea de la 3 luni la 3 ani. În cazul în care ea este adusă prin mass-media, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 4 ani. Pedeapsa unui ziarist crește la 7 ani dacă justiția consideră că este calomniat un magistrat, polițist, jandarm sau orice militar. Ziaristul este pasibil de pedeapsă și dacă a insultat cumva soția sau "o rudă apropiată" a funcționarului public! Pe 25 septembrie, directorii principalelor cotidiane din București - Adevărul, Evenimentul zilei, România liberă, Cronica română, Curierul național, Libertatea și Jurnalul național - au denunțat, într-un comunicat comun, limitarea libertății presei și încălcarea Constituției care prevede egalitatea cetățenilor în fața legii, anunța Agenția France

Presse.

Mai mult, Senatul pregătește o lege a "secretului de stat", la inițiativa și susținerea citorva parlamentari ai majorității, printre care și senatorul Ștefan David, fostul șef al securității din județul Caraș-Severin.

Pe 28 septembrie, liderii partidelor de opoziție s-au întrunit cu șefii de publicații și ziaristii. S-a decis declanșarea succesivă a unor acțiuni comune : sesizarea Curții Constituționale, solicitarea ca Ion Iliescu să ceară reanalizarea legii, adresarea la forurile europene și internaționale și, în ultima instanță, grevă parlamentară concomitent cu o grevă a presei. Paralel se studiază propunerea PL'93 de a se depune o inițiativă legislativă, semnată de 250 000 cetățeni, pentru modificarea Codului Penal.

"vizita de lucru" în SUA

Lumea liberă din New York a publicat un interviu cu Mircea Răceanu, autorul cărții *România versus Statele Unite : Diplomația absurdului, 1985-1989*, în care acesta explică diferența între cele patru feluri de vizite, de la cea de stat și pînă la cea de lucru - în care se încadrează călătoria actuală a lui Ion Iliescu - sau cea particulară, cum a fost vizita din septembrie 1991. Prima implică nu numai ceremonii și un protocol special dar și posibilitatea mai multor întâlniri cu președintele SUA. Vizita de lucru nu presupune decât o singură intrevvedere. Cum Ceaușescu a avut parte de trei vizite de stat în 1970, 1973 și 1978 se pune întrebarea de ce Iliescu

n-a putut accede la aceleași onoruri, cu atât mai mult cu cât el reprezintă o altă Românie. M.R., precizând că Iliescu e "departe de a fi atașat principiilor democratice", presupune că Statele Unite "nu au mai dorit să repete în raporturile cu România situația din anii 70, când s-a acordat credit politic fostului dictator și regimului comunist, în speranța că politica acestuia va produce o breșă în sistemul monolit al lumii comuniste". Cum criteriul politicii americane față de fostul bloc de Est e gradul de democratizare, Walesa și Havel s-au bucurat de primiri oficiale, nu și Ion Iliescu, fiindcă în România "declarațiile de intenție au depășit cu mult acțiunile concrete".

Același ziar publică programul vizitei lui Ion Iliescu în SUA. Oaspetele aterizează în seara de 25 septembrie și își i-a zborul spre patrie pe 3 octombrie. În acest interval parcurge Washington, Seattle și Los Angeles. În 26 septembrie are loc întâlnirea cu președintele Clinton și peste două zile dejunul cu vicepreședintele SUA, Al Gore. La nivel politic se mai situează întâlniri cu parlamentari, printre care J.David Funderburk. La nivel economic, Ion Iliescu i-a întâlnit pe responsabili FMI și ai Băncii Mondiale. Pe plan militar, pe 28 septembrie, a avut loc deplasarea la Norfolk, la Comandantul Suprem al Forțelor Aliate din Atlantic. Comunitatea evreiască i-a oferit un mic dejun și o vizită la Muzeul Holocaustului, iar ambasadorul Moses o cină în prima zi a vizitei. La întâlnirile cu presa au participat *Washington Post*, *Washington Times*, *Los Angeles Times*, *Seattle Post*, *Agencia Reuter* și un post religios (!) de televiziune. Președintele a consacrat o zi întreagă - 1 octombrie - cinematografului, plimbându-se prin Universal Studios din Los Angeles.

Urmărit de proclamația de la Timișoara...

Din delegația președintelui au făcut parte ministrul de Externe Th. Meleşcanu, purtătorul de cuvânt prezidențial T. Chebeleu, directorul Mircea Gioană (Externe), consilierul M. Negrițoiu, guvernatorul Băncii Naționale Mugur Isărescu, ministrul de Finanțe F. Georgescu, caricaturistul Eugen Mihăescu, prozatorul Petru Popescu și vreo 30 de ziariști. Pe aeroport președintele a fost întâmpinat de doi responsabili ai Departamentului de Stat. E drept, Ion Iliescu a fost precedat în SUA de o veste din Albania, publicată și comentată de presa americană. E vorba de noua lege prin care foștilor activiști ai Partidului comunist, membrilor poliției secrete albaneze și colaboratorilor săi li se interzice accesul la funcțiile publice pînă în anul 2002.

După întâlnirea cu Bill Clinton, Ion Iliescu s-a întâlnit cu parlamentarii. Pe 21 septembrie J. David Funderburk împreună cu Ch. Smith trimisesera Congresului o scrisoare în care cereau ca României să i se acorde numai condiționat clauza. Evident, a avut parte de întrebări și comentarii incomode, printre care de afirmația fostului ambasador american în România: "dvstră aveți puterea în România, nu parlamentul". Dar, pentru prima oară găsim, în relatarea din *Washington Times*, ca Iliescu ar fi spus: "Dacă Țările Baltice pot fi libere, de ce nu și fostele teritorii românești?".

Dacă dejunul cu vicepreședintele Al Gore s-a transformat în mic dejun, conferința de presă - unde a venit vorba de Codul Penal și pedepsele pentru

Țara în care pseudo-comuniștii au urmat pseudo-comuniștilor...

☞ A fost un an bun pentru agricultură unde s-au dus să lucreze, în fine, și mulți urbanizați. Dar n-a fost bun pentru economiștii guvernului care n-au știut/vrut să stabilească prețuri corecte la achiziții:

- pentru grîu s-a fixat 240 lei kg. în loc de 300-350, cum se cuvenea după directorul Institutului de Economie Agrară (Adevărul, 31.8). Nici la acest preț n-a fost achiziționat în întregime grîul, mîncat pe gratis de șobolani.

- pentru floarea soarelui, Romcereal n-are fonduri, dar e dispus să cumpere fără bani. Urmare - criza de ulei de floarea soarelui pe piața (România liberă, 18.9). Se va recurge probabil la import, spre bucuria firmelor ce dețin monopolul.

☞ Fabricile de zahăr ori au fost închise, ori lucrează sporadic. Românii vor mînce zahăr din import. Cifra de afaceri a societăților importatoare a atins 100 M \$ pe an (Adevărul 1.9)

☞ "O reformă haotică a pus industria românească la zid", a declarat ing. Silviu Opreș, președintele patronatului român. (Adevărul 5.9)

☞ Dar să fim cinștiți: mîncare este. Se fac și nunți. La Drăgănești-Olt, nași - Gică de la Buzău și Gheorghe Bulibașu - au venit la biserică, nu în Mercedes 600, ci cu elicopterul. Tot cu el au plecat la restaurantul comunal unde a avut loc ospățul (Adevărul, 5.9)

☞ România liberă ne-a adus știri despre Bambaloi. Numitul e cetățean român (Mihai Tănăsie în buletin) și a profitat de economia de piață. A profitat cam mult coordonînd niște bande la Strehăia. Acestea au acționat pe lînga Combinatul siderurgic Hunedoara, colecționînd metale rare. Bambaloi a fost un bulibașă, și-a ridicat casă cu 4 etaje, din marmură, ascensor exterior închis în sticlă, fîntînă arteziană, deschisă, în curte.

☞ Mahmard Mohamad Ali Quassem nu e cetățean român, dar a profitat de lacunele legislației române devenind unul din primii miliardari ai României. Predilecția sa: cafeaua. Garda Financiară, descoperind falsuri și ilegalități, se căznește să recupereze ceva din prejudiciu (Adevărul, 5.9)

☞ Alți oameni de afaceri, contrabandiști de țigări, au amenajat la sfîrșitul anului trecut un

Cursul valutar pe 2. X 95:
1 \$ 2131 lei, 1 DM 1500, 1 FF 434

ziariști - n-a fost transmisă în direct, ca de obicei - pe plan financiar vizita a fost un succes. Banca Mondială a aprobat împrumutul FESAL, deși n-au fost privatizate decît 1500 de întreprinderi, și Fondul Monetar a prelungit acordul stand-by.

■ *Washington Post*, a publicat, înainte de vizită, un articol semnat de Thomas Carothers despre mass-media în România. Constatînd ca televiziunile private au redus posibilități de penetrare, programele informative de seară ale televiziunilor de stat sunt "ingrozitoare", "din ce în ce mai proaste". "Ele încep invariabil cu scene în care oameni strîng mîinile altor oameni - parlamentul primind vizita președintelui Iliescu, președintele Iliescu primind un ministru din Asia, președintele Iliescu fiind primit într-o capitală

miniport la Vadu pentru acostarea navelor străine. Afaceri de miliarde, cooperare internațională. (Adevărul, 7.9)

☞ Ne-am putea bucura și de eroi pozitivi. Dacă ar vrea guvernul. Din promoția 1935 a Școlii de bimotore de la Tecuci mai supraviețuiesc 6 zburători, de excepție, în spiritul tradiției aviației românești. Decanul lor, general Mihai Pavlovski (90 de ani), după ce a făcut acte de eroism în război a fost trimis, evident, la pușcărie de fostul partid al dlui Iliescu. Scăpat cu viață, el a vrut să organizeze anul acesta aniversarea a 60 de ani a promoției sale și s-a adresat, imprudent, ministrului Apărării Naționale. (România liberă, 18.9). Nu ne interesează eroii României vechi. La mulți ani și curaj, domnule general!

☞ Oliviu Gherman se vrea "erou" al Senatului. El a fost văzut circulînd cu viteza excesivă pe șoseaua Kisselef și trecînd pe roșu semafoarele pe lîngă mașinile poliției (România liberă, 6.9). Exemplul vine de sus.

☞ Televiziunea Pro Tv a difuzat o știre trucată: "Fundatia Anastasia și Prințul Lambrino au dăruit...". Înțelegînd că Fundația ar coopera cu deloc onorabilul cetățean Paul Lambrino, mulți susținători au asaltat telefonul Fundației cu vorbe grele. (România liberă, 6.9)

☞ Sondajul Institutului parizian Médiametrie asupra celor mai citite cotidieni la București: 1 *Evenimentul zilei* (ed. matinală), 2 *România liberă*, 3 *Evenimentul zilei* (ed. de prînz), 4 *Adevărul*.

☞ Noul ambasador al Ungariei la București, Szocs Ferencz, și-a prezentat scrisorile de acreditare la Cotroceni cu un discurs în limba română (Adevărul, 6.9)

☞ În județul Brașov, la complexele zootehnice, stațiile de epurare sunt sublime, dar lipsesc. (România liberă).

☞ Toată lumea știe că Cernobilul a iradiat prin accidentul său mii de km². Mai puțini știu ca Plafarului i s-a interzis recent exportul de licheni pe care specialiștii i-au găsit radioactivi de 60 de ori peste nivelul admis (România liberă)

☞ Hiroșima din Valea Călugărească este porecla combinatului Romfoschim. El infectează pămîntul, apa, aerul omorînd (pașnic) oameni și animale. Printre armele sale, arsenalul, plumbul și cuprul. În 1994, colosul a produs și pierderi de 9 Md lei (Adevărul 1.9). Noi mergem înainte, tovarășii!

☞ Nu e umor negru: în România a devenit un lux să mori. Un coșciug = 1 milion de lei. (Tinerama, 20.9)

☞ Visul Cotroceniului este să se vorbească despre România în mediile străine. Și se vorbește: *Radio France Info* și *Tv 1* (20.9) au anunțat descoperirea unui trafic de imigranți clandestini români. Lîngă Paris au fost prinse 40 de persoane sosite în ascunzători sub vagoanele trenului București-Paris. *Radio Europe 1* (22.9) semnalează că 139 de clandestini români au fost expulzați spre București cu un charter.

☞ O știre încă nepreluată de presa franceză. Constantin Dăscălescu, ultimul prim-ministru al lui Ceaușescu se întrebă ce caută el, singurul din fostul C.P.Ex. acuzat de genocid, cînd toți foștii săi colegi sunt liberi și zglobii, activi în economia de piață (România liberă, 20.9)

Fișa

Gheorghe Emil Ursu născut la 10 iulie 1926 la Soroca

Se mută cu familia la Galați în 1943 - unde termină liceul

Între anii 1945-1950 urmează cursurile Institutului Politehnic București - Facultatea de Construcții și conduce pagina literară a revistei *Studentul român*.

Este angajat după absolvire la Institutul de Proiecte și Studii pentru Administrația Locală și Gestiunea Comunală

Publică cărți de poeme, lucrează ca scenarist cu regizorul Mirela Ilieșu.

Căsătorit în 1952 are doi copii - Andrei și Olga Ursu stabiliți azi în Statele Unite.

Om foarte cultivat (literatură, pictură, muzică) ține un jurnal de la vârsta de 18 ani care comporta, în august 1985, 61 de caiete (peste 6.000 de pagini).

Denunțul, arestul, crima

La 1 ianuarie 1985, în urma unui denunț făcut de kolegele sale de lucru, Elena Petre și Pîrguța Croitoru, Securitatea îi confiscă jurnalul - uriașă cronică a regimului comunist. Anchetat opt luni la rînd (1 ianuarie - 31 august 1985), Gheorghe Ursu refuză să "colaboreze" cu Securitatea care încearcă să-l transforme în complotist, spion, etc.

Și cum ținerea unui jurnal personal nu constituie un delict formal acceptat de lege, Securitatea decide să-l "ierțe" cerîndu-i în scris un document în care Ursu recunoaște că a fost bine tratat.

De fapt, ancheta e întreruptă fiindcă se apropie conferința de la Helsinki pentru Drepturile Omului și cazul său a ajuns la cunoștința cîtorva personalități politice occidentale.

Dar e numai o manevră pentru a-i deschide alt dosar, odată Conferința terminată, de astă dată legal. Inginerul Gh. Ursu va fi trimis în judecată în luna septembrie 1985 pentru "deținere ilegală de valută" - echivalentul a 17 dolari.

E arestat de Miliție, dar e trecut în beciurile

Securității, care a decis să-l lichideze pentru felul său de a gândi. I se confiscă cele 61 de caiete ale jurnalului, corespondența de familie, cu prietenii, manuscrisele de poezie, fișele de cinesfil (peste 4.000 de filme) fișele de spectacol (2.000) etc.

E băntuit sistematic la anchetă, i se pun cătușe foarte strînse și, în cele din urmă, i se perforază intestinele cu lovituri de bocanc - sau de vine de bou - "lovituri repetate cu corpuri contondente", stabilește ancheta medico-legală. Cu toate că vomită sînge, nu e dus la operație decît peste cîteva zile pentru ca peritonita să se generalizeze și să moară pe masa de operație.

Familia nu e ținută la curent cu aceste evenimente. Pe data de 19 noiembrie 1985 i se anunță moartea lui Gheorghe Ursu, fără altă explicație.

Fiul său, Andrei Ursu, căruia i se interzice contactul cu medicul legist, parvine să-i vadă cadavrul la Morgă. Corpul lui Gh. Ursu prezintă echimoze pe abdomen, vîntăți pe obraz și gît, o rană pe frunte,

pag. 5

pag. 3

europene de diverși euro-politicieni obscuri... (Și președintele Iliescu tot nu e mulțumit. Pe 16 septembrie explica în Bihor că TVR nu are nevoie de subvenții de la buget ca să redea numai falimentele economiei românești...)

■ Dacă gazdele americane se rezumă la biografia oaspetelui, așa cum e prezentată de ambasada română din Washington, atunci ei se află în fața unui democrat din pruncie, cercetător științific și ecolog, scriitor cu 6 cărți publicate în cinci ani, caracter curajos și independent, care l-a înfruntat pe Ceaușescu. Nimic despre cariera de activist, despre mineri, despre aliații săi naționalo-comuniști, despre izbucnirile împotriva libertății presei. În biografie se mai spune că menirea providențială a lui Ion Iliescu este să readucă România "în stîlul familiei națiunilor și într-o robustă economie de piață". Cum? prin reconcilierea cu Ungaria, parteneriatul pentru dezvoltare și relațiile cu SUA.

■ Într-adevăr, Ion Iliescu a lansat înaintea vizitei la Washington, în discursul la simpozionul consacrat Dictatului de la Viena (mai util și mai actual ar fi fost unul despre Pactului Ribbentrop-Molotov ...) ideea reconcilierii româno-maghiare. Oliviu Gherman a declarat imediat la radio că pedeserimea "va aprofunda ideile declarației prezidențiale". Declarația a fost "aprofundată" la Cotroceni și cu liderii partidelor parlamentare, dar la capătul întîlnirii, pașnica gazdă și-a pierdut cumpătul vociferînd împotriva extremismului maghiar. Nu și împotriva partenerilor de guvernare, care și-au făcut doctrină din "pericolul maghiar".

■ Oricum, Ion Iliescu, după ce a prezidat onorific Festivalul Enescu, va prezida și Centenarul *Gazetei Matematice* fiindcă e inginer.

■ Nu ostioiesc eforturile pentru "imagine". Între 9 și 13 octombrie va avea loc la București Conferința Interparlamentară cu 800 de parlamentari din întreaga lume, cu masive cheltuieli. Ea va dezbate trei teme: *acțiunea parlamentară împotriva corupției, strategii de punere în practică a angajamentelor naționale și*

internaționale, dezbateri pentru situația politică, economică și socială în lume. Pînă atunci, lupta se dă pentru președinția conferinței, între Adrian Năstase și Ion Solcanu.

■ Speranța de viață în România a scăzut.

Aflăm din *Adevărul* că, în vreme ce un bărbat albanez are șansa de a trăi 68,5 ani, un român speră să ajungă la 66,5. La femei, media de viață este ceva mai mare, 73,2 de ani. Cum în proiectul de *Lege privind asigurările sociale*, executivul revine asupra măsurii demagogice a guvernului Roman (pensionara femeilor la 50 de ani, a bărbaților la 55), și preconizează pensionarea femeilor la 62 de ani și a bărbaților la 65, înseamnă că un pensionar mai are pînă la moarte doar un an și jumătate!

"de ce nu discuți organizat?"

E una din inefabilele replicile adresate de ofițerii anchetatori în volumul SRI-ului despre turnătorii și rezistenții breslei scriitoricești (v. *Lupta*, nr. 252, p. 5). Un alt clișeu este *corespunzător* sau *necorespunzător*, criteriu de separație al colaboratorilor de scriitorii ostili. În ciuda "dezvăluirilor" - făcute cu arhivele ferecate, de altfel, la care foștii deținuți și persecutați n-au acces - un Vadim Tudor, fost zelos "corespunzător", actual șef de partid și senator și-a anunțat candidatura la președinție. Ca și cînd, printre intențiile lui Virgil Măgureanu ar fi fost și demonstrația că iată, nimeni nu se mai sinchisește de crizele morale ale opozițiilor care cer un proces al comunismului. Altă probă: 30% din Ministerul Culturii a fost promis Partidului România Mare, conglomerat de foști "corespunzători". Zis și făcut. Îi găsim aici pe secretarul de Stat Sever Meșca, consilierii ministerialii Gh. Culea și Amza Săceanu - fost președinte al Comitetului de Cultură și Educație Socialistă București și secretar cu propagandă în jud. Neamț. La Direcția monumentelor istorice, muzeelor și colecțiilor în frunte se află Mircea

Dumitrescu - care a condus Centrul de perfecționare și reciclare al cadrelor din cultură. Ministerul a ajuns la aceeași cifră de salariați din vremea dictaturii, dar mai ales la aceeași componență "calitativă".

Pe 23 septembrie, TVR a transmis spectacolul cenaclului "Totuși iubirea" condus de Adrian Păunescu. În fine, la conducerea Radiodifuziunii a reușit să treacă de plenum celor două camere, în 28 septembrie, candidatul PDSR, Tudor Cățineanu, șeful Catedrei de filosofie sistematică la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj.

■ În stilul cunoscutei duplicități prezidențiale, Ion Iliescu a declarat la Washington că C.V. Tudor și Gh. Funar sunt niște "Jirinovski români" ale căror poziții nu trebuie confundate cu linia partidelor pe care le conduc?! De la București, primul dintre cei doi etichetați a răspuns furios că Iliescu e "un Păcală al rușilor" și l-a amenințat că-l dă în judecată. Piesa continuă.

tezaurul

Adrian Severin (PD-FSN) împreună cu alți parlamentari occidentali a depus la secretariatul general al Consiliului Europei o propunere de Recomandare prin care Comitetul de Miniștri urmează să ceară Federației Ruse restituirea tezaurului românesc, care ar trebui să se înscrie în procesul de admitere a Federației Ruse în Consiliul Europei. Pe de altă parte, pe 18 septembrie, deputatul PD - FSN Alexandru Sasu a redactat un proiect de hotărîre pentru crearea unei comisii parlamentare de recuperare a tezaurului României. Inițiativa este semnată de parlamentarii opoziției și ai PUNR. Lipsesc semnăturile parlamentarilor PDSR, PRM și PSM. La televiziune, în jurnalul de seară nu s-a suflat o vorbă, cum nu s-a vorbit nici de procesul ziaristilor de la *Ziua*.

ABONAȚI-VĂ LA LUPTA

iar încheieturile mîinilor sunt roase pînă la os. Î se înmînează familiei, sub semnătură, o cămașă și un pulover rupte și pline de sînge închegat.

Două săptămîni după aceea, pe 2 decembrie 1985, Gheorghe Ursu e convocat la Tribunalul Sectorului 6 pentru a fi judecat pentru deținerea ilegală de valută.... Iar soția este obligată sa plătească 25.000 lei daune aduse statului pentru "deținere de valută".

Dosarul Gheorghe Ursu

Pe 17 ianuarie 1990, sora lui Gheorghe Ursu, Georgeta Berdan, înaintează "comisiei naționale pentru rezolvarea sesizărilor și doleanțelor tuturor cetățenilor țării care au fost victime ale dictaturii" un memoriu privind cazul fratelui ei.

Domnii Silviu Brucan, Radu Filipescu, Gabriel Andreescu sunt primii care cer oficial explicații privind acest caz.

Între 1990-1995 apar zeci de articole în presa românească cerînd judecarea asasinilor lui Gheorghe Ursu.

Din raportul făcut de procurorul Dan Voinea din Direcția de Cercetări Penale a Armatei (devenita Direcția Serviciului Român de Informații), reiese că moartea lui Gheorghe Ursu s-a produs datorita loviturilor cu corpuri contondente în regiunea abdomenului - aplicate în timpul anchetei. Raportul precizează ca, dat fiind funcțiile importante ale persoanelor responsabile de acest deces (ofițerul anchetator, șeful arestului, șeful Direcției de cercetări penale din IGM din anul 1985 etc), dosarul va fi transmis Procuraturii Militare.

În ianuarie 1992, Georgeta Berdan e invitată la o discuție în cadrul Grupului de Dialog Social, fiind prezenți procurorul Dan Voinea, avocatul Doru Cosma, Radu Filipescu și Gabriel Andreescu care s-au implicat în "elucidarea cauzelor morții în detenție a lui Gheorghe Ursu". Dan Voinea declara cu această ocazie că Procuratura Militară a decis sa aprofundeze întreaga anchetă. "Aprofundarea" trebuie să dureze o lună, o lună și jumătate. Dar Vechea Noua Securitate (VNS) - din care face parte SRI și cele opt noi poliții mai mult sau mai puțin secrete - decide să oprească dosarul constituit de procurorul Dan Voinea, care e amenințat cu moartea.

În ciuda repetatelor cereri ale familiei, V.N.S. refuză să-i înapoieze jurnalul fiului victimei. Intervențiile presei, a diverselor Comitete pentru Apărarea Drepturilor Omului rămîn fără efect. Dar cum cazul Gheorghe Ursu devine supărător, cum s-a creat la Paris un Comitet pentru judecarea asasinilor lui Gheorghe Ursu, V.N.S. decide organizarea unei farse judiciare.

Se hotărăște redeschiderea dosarului

Dosarul întocmit de Dan Voinea, pus pe linie moartă ca "incomplet", este încredințat colonelului Joarză pentru a stabili "cauza naturală" a morții lui Gheorghe Ursu (concluzie datorată doctorului Cavaloti, colaborator al Securității), sau, dacă nu, măcar aceea a unui asasinat ... involuntar, a unei "eroni", crime deja amnestiate.

Pentru această punere în scenă e nevoie de un text, de actori și de un regizor. Ca regizor este numit col. Joarză. Rolul principal (asasinul ... aproape nevinovat) e conferit lui Marian Clită, deținut de drept comun, introdus în celula lui Gh. Ursu la

PENTRU O INFORMARE CORECTĂ

Publicăm mai jos, pentru prima dată, discursul pronunțat de regizorul Andrei Șerban la sfîrșitul spectacolului Oedip și care a provocat o inflație de comentarii.

Trebuie amintit contextul. Pe de-o parte, în țara democrației originale realizarea operei enesciene în viziunea lui Andrei Șerban a avut nevoie de aprobarea președintelui țării. Pe de altă parte, interpretarea sa regizorală (care poate să placă sau nu) a dat mitului antic dimensiunea istorică a probei răului prin comunism ... pînă la minerii care au cotoșit studențimea la chemarea lui Iliescu.

Regizorul a explicat după spectacol că intervenția sa s-a dorit un semnal de alarmă față de reintroducerea cenzurii, din moment ce de opinia președintelui țării depinde un spectacol... Nu a fost și opinia multora, de aceea ni s-a părut că trebuie cunoscut și discursul și contextul rostirii sale.

Acest spectacol a încercat cu foarte, foarte multe greutateți să se nască. Este un spectacol care înseamnă foarte mult, cred, pentru foarte multă lume. Și, trebuie să o spun, cu o elementară politețe, că dacă nu era adeviziunea președintelui României, noi acest spectacol nu-l realizăm. A trebuit dînsul personal să-și dea adeviziunea. Au fost alți de mulți care s-au împotrivit ca acest spectacol să iasă, încît doamna directoare Moldoveanu a trebuit să aibă, în disperare de cauză, adeviziunea președintelui. Vreau să spun cu această ocazie că acest spectacol în care, după cum vedeți, se petrec mai multe evenimente la mai multe niveluri, personal și social, reprezintă pentru noi, pentru cultură, pentru artă, un moment foarte important, în sensul că destinul omului, al incestului, al exilului, pe care l-a avut Oedip, pe care l-a trăit Enescu, pe care l-a trăit Brîncuși, acest lucru, acest destin nu poate să se mai repete!

Andrei ȘERBAN

cf. Tele 7 abc, 4 septembrie 1995

METONIMIE ȘI SURZENIE

Este oare metonimia, prezentă în scurtul discurs al lui Andrei Șerban, atît de greu de descifrat de intelectualii români, din România sau de la Paris, încît nu au reținut decît prima parte a discursului, "neauzînd" pe cea de a doua?

Grație unei intuiții fulgurante, Andrei Șerban a decis, în ultimul moment, sa pronunțe aceste cuvinte, în loc de a răspunde printr-un surfs ovaiilor sălii. El a realizat astfel un extraordinar gest estetic, integrînd pe toți cei prezenți în sală în propriul său spectacol.

În fond, Andrei Șerban pune implicit aceeași întrebare care l-a frămîntat o viață pe Cioran : sunt, oare, românii capabili de a face istorie? sau sunt ei condamnați să-și delege libertatea Marelui Inchizitor?

Basarab NICOLESCU

sfîrșitul lui septembrie 1985, pentru "a-l trage de limbă" și a-l tortura din timp în timp. Ce i se cere lui Clită? Să declare că l-a lovit pe Gheorghe Ursu în abdomen în urma unei dispute prin 10-15 noiembrie (dată pe care actorul o uită mereu în timpul spectacolului). Dar Clită, vechi infractor, cu experiență, știe că odată rolul acceptat poate fi condamnat în ciuda asigurărilor date de colonelul Joarză. El adaugă deci rolului impus un text făcut de el - în care învinuiește Securitatea:

- de a-l fi angajat să-l tortureze pe Gheorghe Ursu ("să-l lucreze" - căci Clită mai "lucrează" și alți deținuți); de a fi refuzat să-l transporte pe Gheorghe Ursu la spital pentru a permite peritonitei sa conducă la "moarte naturală".

Evident, aceste acuzații nu-l supără pe colonelul Joarză: - introducerea unui provocator în celula făcea parte din metodele anchetei; - întîrzierea transportului la spital întărește teza "neglijenței".

Nelinii, Clită își scoate acte de "nebu". Astfel, viitoarea sa condamnare devine (după părerea lui) extrem de dificilă. Dar "nebuția" lui Clită servește și interesele V.N.S.-ului: cine poate pune bază pe mărturiile unui descereierat? În cel mai bun caz dosarul (și procesul) va reține teza "loviturii cauzatoare de moarte" respingînd-o pe aceea punînd în cauză Securitatea...

Iată deci dosarul Joarză (în preparație) : o serie de ecrane de fum, o bună "selecție a martorilor", o concluzie (enunțată de pe acum) unde există un mort dar nici un asasin care trebuie (sau poate fi) condamnat. Pentru a testa noua sa versiune, colonelul Joarză îl trimite pe Marian Clită, în

primăvara lui 1995, să facă revelații senzaționale și "spontane" presei românești. Astfel, nimeni nu se va mai mira de rolul pe care-l va deține la proces. Ceea ce-i convine și lui Clită. Are impresia că declarațiile sale îl pun la adăpost. Nu numai față de VNS dar și față de familia și amicii victimei. N-a luat el inițiativa de a se declara vinovat - liber și nesilit de nimeni ?

În mai 1995, regizorul Marin Mihalache, împreună cu V. Berdan - cumnatul lui Gheorghe Ursu - înregistrează pe o casetă video mărturia lui Clită. (*)

Comitetul pentru judecarea asasinilor lui Gheorghe Ursu nu va aștepta cuminte o altă aminare a procesului. El nu va aștepta nici prelungirea deținerii ilegale a jurnalului, care trebuie înapoiat domnului Andrei Ursu - înaintea datei de 15 octombrie - pentru a fi adus la cunoștința familiei, prietenilor, a tuturor aceluia care l-au cunoscut - cu ocazia împlinirii a zece ani de la asasinarea lui.

În numele Comitetului pentru Judecarea Asasinilor lui Gheorghe Ursu,
Camil BACIU

(*) *Textul primit de la Comitetul pentru Judecarea Asasinilor lui Gheorghe Ursu a fost trimis la mai multe publicații și radiouri. "Explicațiile" lui Clită, transcrise de pe caseta video le vom publica în numărul viitor.*

schimbat părerea.

A.C. - *Și alții împreună cu el... Sinodul din New York a intervenit fiindcă a fost solicitat s-o facă. Românii nici nu știau de cine depinde canonic biserica, ațiți erau de asuprați...*

R.A. - Ei nu știu cum sunt grecii. În 1944-45 acolo au fost măcelărite sate întregi de aromâni, femei, bătrâni, preoți, sate arse. Am văzut o icoana care aparținea unei aromince: înscrisura cu Sf. Nicolae pe românește era ștearsă, abia se mai vedea, și pe deasupra, era scris. Agios Nikolaos. Bieții oameni au îngropat cărțile liturgice românești. Când am fost în Macedonia, mi s-a dat un aghiasmatar, pe jumătate putred de umezeală, care fusese îngropat. Am făcut acolo un parastas pentru un copil, l-am făcut pe românește că nu era să-l fac pe grecește. De ne prindeau, ce riscam! Nu eu, dar nenorociiți ar fi pățit-o rău, fiindcă am apucat vremea când era interzis să vorbești românește.

A.C. - *Să revenim la întâlnirea din 13 septembrie. Ați primit înapoi listele de membrii Asociației?*

R.A. - Veniseră cu ele dar nu ni le-au dat.

A.C. - *Nu mai listele lipsesc?*

R.A. - Au plecat cu arhivele și contabilitatea. Au lăsat o parte din arhivele vechi. Spun o parte, fiindcă partea cea mai prețioasă - cu botezuri și cununii a dispărut. Vin oamenii și îmi cer un certificat și sunt obligat să menționez ca certificatul e dat după datele furnizate de interesat. E greu să reconstitui listele când n-ai nimic la bază. De aceea le cerem oamenilor să ne scrie, să ne spună dacă au plătit cotizația, când au plătit și cui, pentru că mulți au plătit dar n-au primit niciodată o chitanță. Ei se cred membri, și sunt, dar nu știu că noi nu știm că sunt membri. E o imensă operație - de luni de zile benevoli lucrează toată ziua la această reconstituire. Iar listele există, le-am văzut la administrator, dar n-au vrut să le dea, deși promisese că ni le restituie prin intermediul unui portărel. Deci au păstrat arhivele, contabilitatea și listele. Și încă nu știu ce, pentru că biserica a fost propriu-zis jefuită. Știu cum era biserica acum 30 de ani. Era o biserică bogată, dotată de regi, de aristocrație, de intelectuali. Acum e o sărăcie lamentabilă. Icoanele cele mai valoroase au dispărut. A rămas icoana aceasta a lui Radu Zugravul pentru că nu se mai distinge nimic. Închipuți-vă o biserică fără icoane praznicale, a marilor sfinți. Murdăria pe care am găsit-o! La proscomidie erau viermi. Atîta am desinfectat că am crezut că mă asfixiez eu cu soluțiile. Am găsit cărți rupte, altele au dispărut. Țin foarte bine minte că în dulapul cu cărțile bisericești erau cel puțin trei sau patru rînduri de minee. A rămas un rînd cu niște rupturi. Ce era valoros a dispărut. Într-o cameră sus, la etajul IV, am găsit printre gunoaiile unui dulap, o evanghelie de altar. Sfîntul Epitaf l-am găsit în fundul unui dulap în diaconic, unde se îmbracă preoții, printre lucruri aruncate. O lipsă de respect, de demnitate omenească, nu mai vorbesc de respectul religioz. O neglijență inimaginabilă.

A.C. - *Dvoastră în schimb vi se reproșează că nu țineți rînduiala românească și că slujiți după stilul vechi.*

R.A. - Absolut fals. E altă minciună. Azi, de Ziua Crucii, fiindcă nu eram dimineață aici, am făcut slujba la vecernie. Fiindcă ziua liturgică începe de la apusul soarelui pînă la apusul soarelui, ca la romani. Nu există nici o problemă în privința calendarului. Invenții și speculații. Nici nu se

Iată ce scria P. Mihai Constandache în 4 martie 1991: "Mulțumim lui Dumnezeu că nu ne-ați abandonat în tristețea noastră. Întreaga comunitate exprimă profunda sa grațitudine Părinților Sinodului și Eminenței voastre pentru ajutorul decisiv acordat în aceste încercări. Decizia din 11 ianuarie 1991 confirmă, dacă mai era nevoie, că prin apartenența noastră de 45 de ani la Sfîntul Sinod , trăim în bună ordine canonică și suntem pe calea cea bună. Nu putem să nu avem un gînd special pentru Prea Sfinția Sa Veniamin (Jukov) care, prin înțelepciunea și sfaturile sale, ne-a încurajat și susținut mereu în dificilele momente pe care le-am cunoscut."

pune problema fiindcă atunci cînd s-a trecut la sinodul bisericii ruse angajamentul a fost clar, să se respecte integralitatea calendarului și obiceiurilor românești. O minciună ca să-i sperie pe oameni care nici nu știu ce e vechiul calendar. Am fost acuzat chiar că slujesc din Vechiul Testament! N-am înțeles ce voiau să spună, de fapt nici n-am prea încercat să înțeleg. Oamenii sau sunt ignoranți, sau manipulați.

A.C. - *Probabil că ar fi nevoie de o catehizare, indiferent de vîrstă...*

R.A. - După 25 de ani de experiență, ai impresia că ai dat peste o comunitate părăsită, care nu mai cunoaște adevărurile elementare ale creștinismului. Fiindcă din vechea emigrație, intelectualii, oamenii mai informați mai sunt doar cițiva, sau au murit sau s-au retras. În noua generație am înțeles tineri care nu știu că există căsătoria religioasă și că ea este o taină.

A.C. - *Generațiile mai tinere n-au apucat să fie instruite în țară și, din păcate, nici aici n-au avut această posibilitate...*

R.A. - Am reinstăuit predica și scoatem un buletin care are o mică parte de catehizare.

A.C. - *Din această ignoranță se ajunge și la clișee care pretinde bisericii să fie ca o asociație de cartier...*

R.A. - Să zicem de șah, că e mai intelectual. Oamenii nu-și mai dau seama că este vorba de o instituție divină. Biserica este o teocrație, nu zic o hierocrație - fiindcă preotul n-are nici o putere, el are doar obligația să asculte de ierarhie. Eu ascult ce-mi spune mitropolitul și obligația mea este să-i fac și pe alții să asculte de canoane. Există și democrație, dar pe planul gestiunii bisericii. Dacă vreau să scumpesc prețul luminărilor, întreb biroul parohial. Pe plan strict bisericesc, biserica nu este și nu poate fi o democrație și totuși poporul are ceva de spus. De pildă, cînd se hirotonisește un citeț, un preot, un episcop, întotdeauna se întreabă de trei ori "vrednic este" și credincioșii răspund tot de atîtea ori "vrednic este". Dacă poporul - nu zic un zăpăcit sau un excentric - zice "nevrednic este", slujba trebuie oprită pe loc și chiar dacă ar îndrăzni cineva să continue, slujba nu este valabilă. Așa s-a întîmplat în Grecia acum vreo 30 de ani, cînd lumea a spus în masa "anaxios, anaxios, anaxios" la hirotonisirea unui episcop.

A.C. - *Rolul poporului în biserica ortodoxă e cu mult mai important decît la catolici.*

R.A. - Da, aici eu nu am nici o putere. Dacă cumpăr, cum am cumpărat astăzi o sticlă de ulei, trebuie să prezint un bon și consiliul să fie de acord cu necesitatea cumpărăturilor. La ortodocși, în situație normală, fiindcă aici suntem în situație

complet anormală, episcopul e mult mai aproape de popor decît la catolici. Episcopul cunoaște majoritatea credincioșilor, are o relație personală cu ei, călătorește fără încetare de la o parohie la alta.

A.C. - *Agresiunea care s-a abătut asupra bisericii române din Paris are vreo legătură cu întâlnirile panortodoxe care s-au înmulțit în ultimul timp?*

R.A. - Bineînțeles. Este evident un plan pe termen lung. De ce au atacat Biserica română din Paris mai întîi? Fiindcă suntem mai puțin numeroși. E doar o parte din războiul pe care-l ducem cu acest regim ateu. Au început același lucru cu rușii, ambasadele Rusiei voind să recupereze bisericile rusești din lume, cea de la Pau, de la Cannes, de la Biarritz, de la Nisa. Totul face parte dintr-o strategie cu mult mai vastă. Apoi Bucureștiul a pierdut biserica din Blanqui, pe care n-au mai putut-o stăpîni, rămînînd fără un "pied à terre" cum spun francezii, care putea să fie o bază de influență necurată. Așa că, firesc, vor biserica din Jean de Beauvais. Apar tot felul de grupuri care vor să viziteze biserica. Unii chiar să intre în altar. Am fost obligat să-i resping cu delicatețea necesară. Slujesc întotdeauna cu telefonul mobil, pe care sunt puse numerele de la poliție. Închipuți-vă ce înseamnă să fii la masa proscomidiei, gata să chemi poliția dacă vin să facă scandal. Asta-i atmosferă în care poți să slujești normal? În viața mea n-am auzit să slujești cu telefonul. E un record. Au venit preoți oaspeți de la București, am vorbit politic, au vizitat biserica, dar în altar nu i-am lăsat mai ales cînd i-am văzut cu cămășuță cu mîneci scurte, cu sandale, ochelari de soare și aparatul de fotografiat pe umăr... Nici nu știi dacă sunt preoți.

A.C. - *E nevoie de o mare forță...*

R.A. - N-am nici o forță, am doar marele defect să sunt încăpățînat. Dacă sunt român și știu românește și dacă sunt ortodox este pentru că am hotărît că voi rămîne român, ortodox. Tot așa, din biserică nu mă scoate nimeni, iar dacă e hotărîre de justiție, mă îmbrac cu toate odăjdiiile, cum hotărîse părintele Boldeanu pe vremuri - am avut aceeași idee, am descoperit după aceea în documente - și dacă vor, așa să mă scoată. Din biserică nu ies decît dacă mă scoate mitropolitul. Sunt ferm hotărît să rămîn aici, dacă așa a poruncit mitropolitul, că nu sunt nici nătărău, nici prost cum au crezut probabil că sunt. Au crezut că sunt moale. Dar eu nu sunt chiar așa de moale.

A.C. - *Spuneți că ați decis să rămîneți român și ortodox...*

R.A. - Eu m-am născut aici, n-am pus niciodată piciorul în țară. Am fost însă peste tot, în toate părțile din Europa unde sunt români. Am fost în Meglen, în Macedonia, în Istria, în părțile Banatului sîrbesc, chiar pînă la poalele Muntelui Sinai, în jurul mînăstirii Sfînta Ecaterina, unde mai trăiește un grup de beduini de origină română, extrem de arabizați, mai știu cîteva cuvinte românești. Un aromân care a făcut o călătorie acolo în 1938, a găsit o situație mult mai bună pe atunci. Dar păstrează conștiința clară că sunt români, se căsătoresc între ei și, deși sunt islamizați, au mare dragoste pentru Maica Domnului. Și situația mînăstirii e bizară, fiindcă e singura mînăstire din lume care are în incinta ei o geamie, care e de fapt întotdeauna închisă. Am fost pînă la Virșeș. Era în august 1971. Am înțeles o singură bibliotecă românească și era o reducere de

50%. Eu am profitat și am cumpărat un exemplar din fiecare carte din cele ce se aflau în librărie, câteva sute, în afară de operele lui Lenin. Am fost cu vaporețul de la Belgrad pînă la Poștile de Fier, și: unde Dunărea e foarte îngustă, încît se înțelegea ce spuneau pe mal. Am fost deci peste tot, numai în țară nu am vrut să pun piciorul și nu-l pun pînă cînd nu se restaurează monarhia. Nu-i nimic, țara e aici, în biserică. Dacă ați observat, toate ceasurile, și în altar, sunt la ora României. E poate incomod și absurd. Dar aici este un petec de pămînt al țării. Cînd a fost înmormîntarea lui Cioran, ni s-a telefonat de la arhiepiscopie să ne întrebe dacă pot să aducă o coroană; am răspuns că da, dar nu în numele lui Iliescu sau al ambasadei, așa că atunci cînd au venit cu ele, coroanele au rămas pe trotuar. Televiziunea română cîcă a filmat dînd impresia că ele au intrat în biserică. Am întotdeauna în buzunarul meu niște foarfeci și dacă aș fi văzut numele lui Iliescu, pe loc făceam chirurgie și tăiam panglica.

A.C. - *Româna ați deprins-o vorbind acasă cu părinții. Din ce parte a României erau?*

R.A. - Mama era născută la București, dar din părinți ardeleni care trecuseră munții. Bunica din partea tatei era originară din Moldova, iar bunicul din Muntenia.

A.C. - *Reprezentați cam toată România. De cînd sunteți preot?*

R.A. - Am fost hirotonisit citeț în 1960, diacon

în 1963 și preot în 1965. În 1970 am fost numit într-o biserică rusească, în măsura în care știu slavona și am rămas acolo 25 de ani, pînă în februarie 1995, cînd părintele Veniamin Jukov mi-a propus să slujesc pentru trei luni de zile aici. Dacă știam ce vor deveni aceste trei luni, poate nici n-aș fi acceptat, nu știu. Am slujit cum peste tot, la Paris, mai ales în rue Claude Lorrain, la Meudon, Cannes, Marsilia, la Pau, unde slujesc de 16 ani am fost și la catedrala din Geneva, la Bruxelles, în Olanda la Harlem, la Londra. Am fost de cinci ori la Ierusalim, am slujit și acolo ca toți închinătorii. Am slujit cîteva luni, prin 1966-67, și aici, în rue de Beauvais, în paraclisul sîrbilor. Am fost și în Grecia, am slujit cîteva săptămîni și la Sfîntul Munte.

A.C. - *Părinte, revin la tensiunile actuale din biserică. Mulți, chiar și dintre cei care nu se află printre contestatari, au fost impresionați că i-ați afurisit pe cei 19 pîrători care au dat biserică în judecată. Despre ce este vorba?*

R.A. - Întîi i-am scos din asociația civilă, așa cum e prevăzut de statut și de regulamente, dat fiind că au continuat, au persistat pe calea greșelii...

A.C. - *Care este greșeala?*

R.A. - S-au adresat justiției civile în loc să se adreseze Mitropoliei, care ar fi luat măsurile necesare. Puteau face apel la Mitropolit, dar nici nu și-au dat osteneala. Au dat în judecată pe Mitropolit, pe parohul bisericii și comunitatea întregă. Un astfel de exemplu nici nu se află în canoane. Că episcopii sau mirenii se dau în

judecată unii pe alții se mai întîmplă.

A.C. - *Ce soluție au?*

R.A. Ei se pot salva foarte ușor. Li se cere doar să se spovedească. În momentul în care se vor mărturisi și vor regreta ce-au făcut, se va ridica afurisania. Afurisania e cuvîntul bisericesc vechi care se pare că-i sperie pe oameni, dar este cuvîntul care înseamnă interdicția tainelor. Iar ca să nu-i gonim de tot, ca să le dăm totuși o nădejde, îi lăsăm în biserică, ba chiar să cînte la strană. Li se cere doar să se pocăiască, să regreta. Dar trebuie măcar să existe un gest din partea lor.

A.C. - *Probabil, comunitatea românească a fost altă de șocată pentru că este prea obișnuită cu o stare conflictuală, cu procese...*

R.A. - Și pînă acum nimeni n-a avut curajul sau ideea că sunt lucruri care nu se pot tolera. Trebuie să fie totuși o ordine canonică în biserică, de aceea am și fost numit, pentru a o restabili. Ne-am gîndit bine și pînă la urmă mi s-a părut că era singurul mijloc pe care-l aveam ca să se înțeleagă că e foarte grav ce se întîmplă.

A.C. - *E și un fel de a măsura profunzimea credinței lor?*

R.A. - Bineînțeles. Iar cum biserică e mamă bună și iubitoare, biserică îi așteaptă. A fost o măsură medicală necesară. Cînd un membru al bisericii e bolnav, trebuie să faci o operație, penibilă uneori, dar nu putem să lăsăm o comunitate întregă să se îmbolnăvească din cauza unor persoane care sunt împinse de motive pe care doar ei le cunosc.

Cîteva date din istoria relațiilor ceho-române

urmăre din numărul trecut

1924 - N. Iorga a fost ales membru al Societății Regale de Litere și Științe al Boemiei

1925 - a apărut la Praga studiul lui Jaroslav Müller *Basarabia - pămînt românesc*.

1926 a fost editată la Praga, în traducerea Jindrei Huskova Flajšhansova, antologia de 13 nuvele românești *Cireșul lui Lucullus*.

1927 ministrul de Externe român Ion Mitlineu a luat parte la conferința Miciei Înțelegeri ținută în Boemia de Vest. - În 8 noiembrie, Societatea ceho-română s-a transformat în Institutul cehoslovaco-român, dotat cu sediu propriu (strada Dittrichova, 9) și cu bibliotecă bogată. La înființarea bibliotecii și-au adus contribuția abatele M. Zavoral și ministrul român la Praga, N. Filodor. În anii ce au urmat, Institutul a beneficiat de un important sprijin financiar din partea Ministerului Instrucțiunii cehoslovac cît și a legației române. - J. Huskova Flajšhansova a publicat volumul, *Prozatori români aparținînd diverselor curente literare*. - Între 1927-1928 Lucian Blaga a funcționat ca atașat de presă la Praga.

1928 - traducerea în cehă a romanului lui Liviu Rebreanu, *Pădurea spînzuraților*, prima traducere a romanului într-o limbă străină este semnată de Marie Karascova-Kojecak. - Ludovic Mrazec a devenit membru al Societății Regale de Litere și Științe a Boemiei.

1929 s-a înființat Asociațiunea ceho-română din Brno

1930 pe scena Teatrului de cameră din Praga a avut loc premiera piesei *Năpasta* în versiunea cehă a lui Gheorghe Staca, de origine română, profesor de română la Academia de Înalte Studii

Comerciale din Praga - Editura Orbis publică monografia istoricului ceh Josef Makurec, *România, trecut și prezent*.

1931, la Opera din Ostrava (Moravia de nord) a fost prezentat în premieră absolută baletul *Iris* de Const. C. Nottara (la Opera din București premiera a avut loc un an mai tîrziu) - N. Iorga a devenit membru al Academiei Ceh de Științe și Arte

1933 Nicolae Titulescu participă la conferința Miciei Înțelegeri ținută la Praga

1934 pe scena Teatrului Național din Praga a fost prezentată piesa lui Tudor Mușatescu, *Tăianic vals*

1935 (mai) a avut lor la Praga Expoziția teatrului românesc - În vară, Hortensia Papadat-Bengescu a făcut o vizită la Praga - Ion I. Nistor (Cernăuți) al fost ales membru al Academiei Ceh de Științe și Arte

1936 regele Carol al III-lea a sosit cu fiul său Mihai la Praga. Între 27 octombrie și 2 noiembrie au vizitat castelul Lany (întîlnindu-se cu președintele Masaryk), Miloviec (Boemia Centrală), Brno și Bratislava. Prezența monarhului român avea ca scop scoaterea în relief a fermității Miciei Înțelegeri.

1937 George Enescu a fost ales membru al Academiei Ceh de Științe și Arte. - Institutul cehoslovaco-român a publicat *Literatura cehoslovacă contemporană* de J.S. Kavpil și Dumitru Crânjălă. - George C. Brătianu, Constantin Marinescu (Cluj) și Petru P. Panaitescu au fost aleși membri ai Societății Regale de Litere și Științe a Boemiei. - Mihai Sadoveanu a sosit al Karlo Vivary unde a petrecut trei săptămîni.

1938 Mihai Sadoveanu a făcut un popas la Praga. A apărut versiunea cehă a romanului *Baltagul*. - S-a publicat voluminoasa monografie a lui D. Crânjălă *Influențe românești în Carpați*.

1944 după 23 august activitatea Institutului cehoslovaco-român (pe atunci numit Institutul

român) a fost suspendată de autoritățile germane de ocupație.

1945 (aprilie-mai) Armata română a eliberat localitățile Velehrad, Kyjov, Bzenec, Kromeriz, Vlašske Klobouky, Koejtin și zeci de alte comune din Moravia, pătrunzînd pînă la Humpolec și Havlickuv (Boemia de Est) - La 1 octombrie au fost reluate relațiile diplomatice între Cehoslovacia și România.

1946 cîteva mii de români au venit în Cehoslovacia să lucreze ca muncitori agricoli. Dintre ei vreo 2500 trăiesc pînă azi pe teritoriul Cehiei.

1948 a apărut la Praga *Românoslavica - Revue des études slavo-roumaines*, redactor Traian Ionescu-Nișcov.

1951 Societatea pentru relații culturale și economice cu România a fost desființată. Virgil Teodorescu, atașat cultural la Praga pînă în 1962.

1958 a apărut la Praga traducerea cărții lui Ion Creangă *Amintiri din copilărie*, realizată de Pavel Beneș.

1961 s-a publicat la Praga *Dicționarul român-ceh* de Gh. Staca, Vladimir Horejsi, Zdenek Witoch și Ioan Săcăreanu.

1965 a luat ființă în 28 martie *Asociația cehoslovaco-română*, sub președinția lui J. Macurek, afiliată la Societatea Cehoslovacă pentru Relații cu Străinătatea. Asociația și-a încetat activitatea în 1971.

1991, 20 februarie, a fost reînființată Asociația cehoslovaco-română.

1993 *Asociația cehoslovaco-română* își schimbă denumirea în *Asociația Cehia-România*. - În iunie apare primul număr al buletinului Asociației.

1994 Ana Blandiana a luat parte la congresul organizației internaționale a scriitorilor, PEN Club, ținut la Praga.

(după Buletinul Asociației Cehia-România, prin bunăvoința abonatului "Luptei", prof. J. FELIX)

PENULTIMA ORĂ

CASA ROMANEASCA

JEAN MOUTON, fost director al Institutului Francez din București în anii critici ai războiului și președinte de onoare al Casei Românești, s-a stins din viață la 96 de ani.

Pentru a-i cinste memoria, dna **SANDA STOLOJAN** va evoca personalitatea și activitatea acestui distins intelectual, prieten al românilor, **sîmbătă, 21 octombrie, la ora 17, în sala de conferințe a Misiunii Greco-Catolice din Paris, 38 rue Ribéra - 75016 (Metro Jasmin)**

Editura Museum din Chișinău

primește comenzi de lucrări memorialistice, politice, istorice, enciclopedice, literare etc în condiții de coparticipare la cheltuielile de editare.

Doritorii sunt rugați a se adresa dlui **Iurie Colesnic**,
directorul Editurii

**Bl. Ștefan cel Mare, 132, ap. 56 (tel. 3732 - 22 58 95)
Chișinău 277004 R. Moldova**

Grig POP

Expoziție de fotografii alb negru

FAMILLE DES HOMMES

27 octombrie – 21 noiembrie 1995

Syndicat d'Initiative- 6 bis - 8, place de l'Eglise CHOISY-LE-ROI

Expoziție deschisă în cursul săptămînii

(de luni pînă vineri) între orele 9-12 și 14-18

Mulțumim celor care au continuat să răspundă apelului nostru (v. Lupta nr. 246, p. 8) susținînd Association pour la Fondation Memorial Sighet: Asociația Femeilor Ortodoxe (Dna H. Tomoroveanu), Mihai Bassarab Brancovan, Dina Oroveanu, Ion Vitez, ing. Mazilu Gheorghe (Elveția).

Trimiteți contribuția dumneavoastră "à l'ordre de AFMS", pe adresa **Florica Dimitrescu-Niculescu, 28 bis rue Pouchet, 75017 Paris.**

NOUȚĂȚI EDITORIALE LA Ed. HUMANITAS

Cioran *Despre neajunsul de a te fi născut*
Traducere Florin Sicoie

Mircea Eliade *Sacru și profanul*
Traducere Brîndușa Prelipceanu

Mihai Șora *Despre dialogul interior*

Fernand Comte *Marile figuri ale Bibliei*
Traducere Mihaela Voicu

Ștefan Augustin Doinaș *Aventurile lui Proteu*

M. Nițescu *Sub zodia proletcultismului*
Dialectica puterii

Revista **DORUL**, tipărită în Danemarca, poate fi cumpărată de la standul Virgin Megastor (Piramida de la Louvre) la prețul de 24 Fr. sau telefonînd la dr. A. Pandrea (42 41 18 01)

Asociația Liberală Română din Franța

face cunoscut, cu profundă emoție, că **Șerban Budișteanu**, membru fondator al asociației noastre, a decedat în ziua de **18 septembrie 1995, la Frankfurt, în urma unei îndelungate maladii cardiace.**

Cei care i-am fost prieteni și care l-am stimat pentru permanenta sa atitudine de bun român, îi vom păstra o pioasă amintire.

Președinte, **Ion Vitez**

În 27 octombrie, la ora 18, la Misiunea greco-catolică din Paris - 38 rue Ribéra 75016 Paris, va avea loc parastasul de 40 de zile.

DECESE Șerban Budișteanu (Germania); Dumitru Toader (Paris); Ruxandra Ecaterina Douglas (Franța); Clement Gavrilescu (Germania); Maria Ungureanu Pălean (California); preot Dimitrie Bejan, autor al unor recent publicate cărți despre lagărele de prizonieri din Uniunea Sovietică unde a pătimit după căderea Stalingradului (1942-1948) sau despre temnițele comuniste din România (1949-1964); caricaturistul Matty Aslan; Florica Rebreanu Vasilescu; dr. Nicolae Dabija; Alexandru Perietzeanu; Ion Gheorghievici; Ioana Mona Condeescu (Mavrocordat); dr. Despina Sachelarescu; Voicu Alexandru; ing. Virgil Chiriac; ing. Ion Iordache; Tiberiu Nicorescu; Vică Marin; Radu Țieran; Teodor Crăciunescu; preot Popescu Nicolae; ing. Dinu Șerban Bantoiu; Fina Fridman (Fabian), născută Revici; Alexandru Nicolae Georgescu; artist plastic Cornel Badea; Ioana Dobrin; Mihai Pârșoagă; Lascăr Constantin; Eugenia Vasiliu (Nimereanu); Radu Teiram; Viorel Moldovan; ing. Nil Arventi; Horia Adrian Mocanu; Nicolae Călinescu; Constantin Moțea; Olteanu N. Nicolae; Viorel Moldoveanu; Titu Zorilă; Florea Aurel; Grigore Tanțarău; ing. Liviu Poepescu; Caliopi Stan; Dumitru Purice; Sanda Nicoară; dr. Ilie Cătană; Mioara Pană; Rodica Rață Kulger; Aurel Ormeanu; Georgeta Popa; Vasilica Beldie Mihali; Bogdan Ivănică; prof. Ludmila Mărgărit; Constantin Bărbulescu; Florin Știrbei; dr. Vera Tătaru-Paşcanu; Stela Scripnic; Tudor Făoi; Grigore Comartin; dr. Ana Florentina Voiosu; dr. Vasile Șerban; Stănică Pascu; Ana Constanța Bărlățeanu; Doru Monahu; Ștefanidia Boianțiu; ing. Marius Ianculescu; Pavel Beclean; Maria Magdalena Cristescu; av. Mircea D. Ioenscu; Nicolae Th. Christescu; Constantin Badea; Radu Țieran; Iosif Iordachi; Ecaterina Dumitrescu; Tiberiu Nicorescu; Tsula Zottu; ing. Marian Leș; Vasilica Moroșanu; Constantin Uluiteanu; Sterian Ștefănescu; Lucreția Alexandrescu; Elena Ancateu; ing. Mihai Popa; Gh. Potoceanu; Clement Gavrilescu; prof. dr. Florin Virgil Stancovici; ing. Dumitru Iacob; Aurel Iordăchescu; Ovidiu D. Iacobi; Maria Ciorapciu; Gavril Ciornei; presbitera Emilia-Natalia Colotelo; Constanța Dobriceanu; Ileana Bazilescu; etnograf-muzeograf George Lazăr; dr. Lucian Mocanu; col (r) Floricel Iatan; Constantin Codreanu; Anghelina Rizescu; Elisabeta Niță; Antranig Berberian; Ion Miulescu; Vasilica Penciuc; dr. Mihai Cupcianu; Gheorghe Gavrilă; prof. Angela Pasăre; ing. Gh. Bujor; dr. primar Liviu Mateescu; dr. Barbu Ionescu; Rodica Neguș; Ecaterina Irina Rusu; Lizeta Os; dr. Iancu Dragomirescu; col (r) Radu D. Stănculescu, Cavalier al Ordinului Mihai Viteazul, veteran, invalid de război, fost deținut politic al Jilava și Aiud, la 93 de ani; ing. Ion Tănăsescu; Constantin Adelescu; ing. Corneliu Pagu; ing. Efstate Sorentin; dr. Nicolae Stan; Stefania Zahariade; av. Ion Stăncioiu; Vasile Perianu; Maria Viorica Panaitescu; av. Iulian Sorescu; Catinca Ghidui; col (r) Paul Antoniadu; Suzana Posea; dr. Josef Joo; Lucia Barbu; Lazăr Ciutac; Ion Dinulescu; Eleonora Istiniș; Elena Costeanu; Ionel Ernest Șendrea; Ion Ene; Toni Petrescu; Victoria Dodoloi; ing. Vasile Simionescu; Ion Neagoe; arh. Petru Minda; Elena Armașu; ing. Radu Ghilezan; ing. Ion Negreș; Clementa Negrini; prof. Gabriela Georgescu Teodor Zaborte; Mircea Mirescu; Alexe Stana.

NATURALIZARI "Journal Officiel", 24 septembrie 1995 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Ianos Silviu, Ianos Anca-Marina (n. Petrescu), Ianos Ruxandra; Ianos André, născuți la București.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/10/95
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 253

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent

USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP : 11 341 71 A Paris

CONFLITS LOCAUX ET DE CIVILISATIONS

par Michel Korné

La crise bosniaque s'apaise, sous la pression de l'Occident, mais les causes du conflit ne disparaissent pas. Certes, les différents camps doivent panser leurs plaies d'autant que les populations chassées des territoires où elles vivaient depuis des siècles, sont épuisées.

Elles mettront des années à bâtir leurs foyers dans les régions d'accueil même si l'aide occidentale facilitera ce processus. Le principal obstacle à l'efficacité de cette aide est constituée par les mafias dirigeantes de Belgrade, Sarajevo et Zagreb.

La prochaine visite à Paris du chef d'Etat serbe, Milosevic, montre que la défaite subie par les Serbes, dont il est le principal responsable, n'a nullement entamé sa détermination à conserver le pouvoir. Ses homologues et anciens camarades de l'ex-parti communiste yougoslave qui bénéficient en outre de la pseudo-victoire remportée sur les Serbes, grâce à l'OTAN, ont, encore moins de raisons de quitter le pouvoir en Croatie et en Bosnie.

Dans de vraies démocraties, il arrive fréquemment que les électeurs changent de dirigeants, même après la victoire. Ce fut le cas de Wilson en 1919 et de Churchill en 1945. Aucune des trois républiques de l'ex-Yougoslavie n'a cependant des institutions réellement démocratiques, permettant aux citoyens de choisir des dirigeants nécessaires au redressement du pays et à une évolution vers des institutions européennes. Il est peu probable que l'Union Européenne, qui a montré ses hésitations, essaie d'agir sur ce plan. De ce fait, la période de transition risque de se prolonger encore longtemps au détriment des populations.

Les problèmes qui ont déclenché la crise bosniaque, dépassent le cadre de l'ex-Yougoslavie. Les forces relativement éduquées qui se sont confrontées pendant des années autour de Sarajevo, ne sont que les éléments avancés de forces infiniment plus importantes, qui se trouvent en présence tout le long des confins de l'Europe, de l'Afrique du Nord au Moyen-Orient et jusqu'à l'Asie Centrale. Les Balkans ne sont qu'une des régions de rencontre ayant longtemps servi de champs de bataille entre la civilisation judéo-chrétienne et musulmane.

Au moyen-Orient, les cinquante dernières années nous montrent à quel point il est difficile de trouver une entente entre les deux civilisations. Ces derniers jours, la patience semble porter ses fruits et l'on peut espérer que le conflit israélo-arabe soit

apaisé de manière durable. Les autres zones du conflit restent néanmoins menaçantes.

En Afrique du Nord, le courant musulman fondamentaliste met en danger non seulement les structures des Etats arabes de la région mais également les liens paisibles et fructueux qui existent entre ces Etats et ceux de l'Union Européenne.

L'ordre économique des démocraties occidentales accordée aux pays de la région n'a guère apaisé les revendications des fondamentalistes, ni dans ces pays, ni même parmi les millions d'émigrés se trouvant en Occident. La politique occidentale a toutefois réduit un antagonisme qui pouvait se transformer en conflit armé, voire même en guerre civile, à des actes terroristes, malheureusement sanglants, mais dont la portée politique reste limitée. L'on peut espérer que cette politique finisse par avoir le dessus sur celle de la violence.

Dans les autres zones de confrontation entre les deux civilisations, situées en Europe de l'Est dans le Caucase, et dans les ex-républiques soviétiques de l'Asie Centrale, ce sont les Arméniens, les Géorgiens et surtout les Russes, qui se trouvent confrontés non seulement à des populations musulmanes mais à des Etats islamistes à visées expansionnistes.

Adeptes des méthodes autoritaires, voire violentes, héritées du régime communiste, les Russes ont cédé là où ils étaient faibles pour agir avec violence et brutalité lorsqu'ils étaient forts. Nous ne croyons guère que cette politique puisse réussir.

Certes, les Tzars ainsi que l'Etat Soviétique avaient conquis ces territoires par la force des armes à une époque où le peuple russe était lui-même en forte expansion démographique, et les armées russes étaient suivies par des colons, amenés souvent de force, mais qui finissaient par faire souche dans ces territoires.

Les soixante quinze années de communisme ont fortement entamé la vitalité du peuple russe au point que pour le moment, il ne peut guère faire face à la forte croissance démographique des musulmans. C'est pourquoi aux confins du Caucase et en Asie Centrale, la confrontation violente entre les deux civilisations, risque de s'achever au détriment des Européens.

Le risque est grand que la Fédération Russe perde les régions frontalières à populations musulmanes et qu'elle perde en

outre le contrôle des gisements pétroliers de l'Asie Centrale dont les réserves seraient semblables à celle du Golfe Persique. Cela risquerait de rendre difficile la modernisation de la Russie et la rendrait encore plus dépendante d'une aide Occidentale pour parvenir à s'intégrer à l'Europe.

Menaçante à l'égard de la Russie sur le plan économique, la pression musulmane l'est moins sur le plan démographique, dans la mesure où les barrières climatiques ont toujours été plus fortes que celles économiques, culturelles ou militaires.

Aux époques préhistoriques, où la glaciation reculait, ce sont les habitants de l'Afrique qui remontaient vers le Nord à la recherche de terres fertiles dans les zones tempérées d'Europe. Depuis, le climat s'est stabilisé dans l'hémisphère Nord et l'histoire a connu des migrations du Nord au Sud et surtout de l'Est à l'Ouest, le long d'une ligne climatique relativement constante.

Certes, au fur et à mesure que le progrès technique facilite la vie, l'on trouve également des émigrants en provenance des pays chauds qui cherchent à s'installer dans les villes situées dans des climats froids, tel le Canada.

Pour le moment, la Russie n'offre pas ces mêmes attraits, à l'exception de quelques grandes villes, dont Moscou. De ce fait, l'expansion démographique des musulmans du Moyen Orient et de l'Asie Centrale, ne constitue pas une menace pour la Russie et les états européens de l'ex-URSS, au nord de Caucase.

La situation est différente dans les Balkans.

Cette région a été le domaine de l'expansion turque en Europe pendant plus de cinq cents ans, entre le 14ème siècle et le début du 20ème. Après 1919, la Turquie n'a conservé qu'une tête de pont à l'Ouest du Bosphore, avec Constantinople et Adrianople.

Le nombre de musulmans restés dans les Balkans est faible. La Grèce a chassé les siens vers la Turquie après 1920, à l'exception de ceux de Chypre. La Bulgarie communiste en a fait autant avec plusieurs dizaines de milliers après 1980, dans les dernières années du régime de Jivkov. En Bosnie, les Musulmans chassés de certaines régions, ont été regroupés dans d'autres mais restent néanmoins en Europe. Par ailleurs, les Albanais, en majorité musulmans, sont en train de coloniser, grâce à leur expansion démographique, des

Suite page II

Suite de la page I

régions du Montenegro que les anciens habitants serbes sont contraints de quitter.

Le conflit bosniaque a démontré à quel point la confrontation même localisée, entre Musulmans et Serbes, peut être sanglante. L'intervention des Croates n'a nullement apaisé le conflit mais au contraire l'a exacerbé. Dans la mesure où les Serbes (chrétiens orthodoxes) se trouvaient aux prises avec les Bosniaques musulmans et les Croates catholiques, ils voyaient dans cette alliance, la répétition d'une longue histoire dont ils ont été les victimes chaque fois que la Sublime Porte trouvait des aménagements sur leur dos, avec la Sérénissime République de Venise ou l'empire des Habsbourgs.

Ce sentiment est partagé par les autres pays orthodoxes des Balkans, Bulgares, Grecs et Roumains, mais aussi par les Russes et les Ukrainiens, en majorité orthodoxes. Il est donc aisé dans ces conditions, aux actuels dirigeants ex-communistes et aux mafias qui les entourent, d'exacerber les chauvinismes nationaux et religieux, dans le but d'isoler les populations pour maintenir leur pouvoir.

L'église orthodoxe ne manque pas de jouer un rôle néfaste dans ce domaine, les différents clergés nationaux étant étroitement liés aux pouvoirs et leurs hiérarchies souvent triées, sinon formées par les cadres des polices politiques communistes (KGB, Securitate, UTBA, etc..)

Les interventions occidentales, tardives, hésitantes et contradictoires, ont permis aux agitateurs locaux de brandir la menace d'une alliance entre l'Occident catholique et les Musulmans, contre les Orthodoxes. Ils n'ont pour le moment pas convaincu grand monde, sauf parmi les Serbes, directement impliqués. Cette réaction démontre toutefois que les effets d'une telle propagande pourraient être nocifs dans les autres pays orthodoxes si le conflit devait s'élargir à toute la région.

La Turquie a été beaucoup plus prudente et ne s'est pas engagée de manière ouverte dans le conflit. Soucieux d'adhérer à l'Europe, le gouvernement turc a évité des gestes qui puissent attiser le conflit. Sauf les déclarations et les gestes inévitables de solidarité entre musulmans, que l'on peut expliquer par la pression de ses propres intégristes, Ankara a mené une politique nettement plus réservée dans les Balkans, qu'elle ne le fait à l'égard des Kurdes.

Cette politique sera-t-elle constante ou seulement temporaire, en attendant son entrée dans l'Europe?

La Turquie est en pleine expansion démographique mais aussi économique. Au rythme actuel des naissances, elle atteindra en peu d'années cent millions d'habitants, moins que les Russes dont la population est cependant fortement vieillissante, mais plus que l'Allemagne.

La civilisation judéo-chrétienne peut-elle absorber cette masse musulmane? Peut-elle cohabiter en Europe avec la civilisation musulmane ou est-ce que cela conduirait à sa transformation? Nous ne discuterons pas dans cet article, si et comment l'Europe pourrait ou non absorber une telle masse de

Musulmans, qui s'ajouterait aux millions qui y vivent déjà.

Ces questions nécessitent cependant réflexion avant de décider si et comment la Turquie adhèrera à l'Europe.

Nous pouvons toutefois analyser dès maintenant les directions de l'expansion économique et démographique de la Turquie.

Au Sud, le Proche Orient où l'influence turque a été bénéfique dans le conflit israélo-arabe, ne constitue qu'une zone d'expansion limitée, car la Turquie se heurterait très vite aux intérêts pétroliers occidentaux. En outre la région riche en ressources et de ce fait solvable, cherche une technologie dont la Turquie ne dispose pas cependant qu'elle n'offre pas de possibilités pour absorber les excédents démographiques. Quant aux Kurdes, la Turquie doit plutôt redouter la vitalité de cette nation en plein réveil que d'étendre son emprise sur des régions qu'elle ne pourra de toute manière pas dominer de manière durable.

Au Nord, le Caucase constitue une barrière difficile à franchir par les Turques, et nonobstant les champs pétroliers, une expansion même économique vers l'Azerbaïdjan et l'Iran reste improbable.

Certes, la Turquie mène une politique active dans les Etats musulmans de l'Asie Centrale. Il est possible qu'elle y trouve des débouchés pour ses produits et ses techniciens de bon niveau, mais non pas pour sa main d'oeuvre ordinaire. Après la dernière guerre, celle-ci n'a trouvé de débouchés qu'en Occident, surtout en Allemagne.

Cela n'est plus le cas et nombre d'émigrés rentrent en Turquie où ils ont contribué à l'essor des dernières dix années. Cette période peut toutefois finir alors que la pression démographique se maintiendra.

Il n'est pas étonnant que fort de l'atout économique et démographique, la Turquie cherche ses débouchés vers l'Ouest, dans les Balkans qu'elle a dominé pendant un demi-millénaire et que le communisme a laissé en plein chaos. La pénétration économique est facilitée par le manque de rigueur, la qualité médiocre des marchandises exigées par des populations ruinées et par la corruption des dirigeants. L'industrie et les banques turques trouvent ainsi des débouchés soit par l'intermédiaire de leurs propres ressortissants ou par des trafiquants originaires des pays arabes qui s'approvisionnent à Istanbul et font passer les marchandises, souvent en fraude en Bulgarie, en Roumanie et jusqu'en Ukraine.

En sens inverse, ce sont souvent des ouvriers mal payés de ces pays qui cherchent fortune dans les entreprises turques ou l'attrait de salaires deux à trois fois plus élevés, leur font oublier que la vie en Turquie est bien plus chère. Rares sont ceux qui finissent par gagner suffisamment pour pouvoir épargner et rentrer avec des économies substantielles.

Ces inconvénients ne sont que le résultat du voisinage des deux mondes, aux confins des deux continents, où les Européens du Centre vivent, grâce à l'héritage communiste dans des conditions nettement plus miséreuses que les musulmans d'Asie Mineure. Si l'actuelle infériorité économique devait se doubler d'une pression démographique de la part des Turcs, le

conflit entre les Européens des Balkans et les Musulmans de Turquie risquerait de prendre les formes virulentes déjà connues en Bosnie.

Actuellement, le gouvernement turc européen fait tout pour apaiser l'Europe, non seulement par calcul politique, mais surtout parce que les catégories sociales qu'il représente sont également attachés à l'Europe.

Il est difficile de savoir à quel point les tendances islamistes sont fortes en Turquie. L'on pourra vraisemblablement le jauger avec plus de précision lors des futures élections. Si ce sont les islamistes qui l'emportent, les relations avec l'Europe resteront paisibles. Il en sera différemment si ce sont les extrémistes qui gagnent les élections.

Un coup d'état militaire comme celui qui a écarté le F.I.S. du pouvoir en Algérie, après qu'il ait gagné les élections, aurait d'autres effets en Turquie. Nonobstant les liens étroits entre la hiérarchie militaire turque et l'OTAN, il existe une longue tradition anti-européenne dans l'armée turque, qui n'a pas existé en Algérie, où cette tradition s'est bornée à la guerre anticoloniale.

La Turquie ne se lancera pas pour autant dans une guerre sur ses confins occidentaux, encore que son intervention à Chypre constitue un précédent inquiétant. Si un régime fondamentaliste s'installe en Turquie cet Etat peut néanmoins agir en sous-main, en utilisant les Musulmans des Balkans, comme les fondamentalistes algériens utilisent actuellement en France des jeunes, dont les parents, les harkis, y avaient trouvé refuge il y a trente ans.

Sans doute l'Europe sera en mesure de faire face à une telle menace dans les Balkans, comme elle y fait face ailleurs, à condition toutefois qu'elle ne répète pas les hésitations et contradictions dont elle a fait preuve en Bosnie. L'Europe doit se doter d'une politique étrangère commune à l'égard de bien des pays dont la Turquie, et le monde musulman dans son ensemble. Cela ne veut pas dire qu'il faut agir à l'égard de tous les états musulmans de la même manière. Un monde sépare les dirigeants de Téhéran de ceux de Ryad, Ankara, Tripoli et Casablanca. Chaque pays doit être traité séparément pour éviter la création d'un front commun. Mais à l'égard de chaque pays, l'Europe doit agir en commun.

Or à l'égard de la Turquie les traditions européennes diffèrent. La France n'a pas hésité à s'allier au Sultan, lorsque ce dernier menaçait la Chrétienté et l'Allemagne à l'Empire turc au début du siècle, contre France et l'Angleterre.

Il serait nuisible que les traditions spécifiques de chaque Etat de l'Union Européenne empêchent une politique commune, comme cela s'est produit lors du démembrement de la Yougoslavie, où l'Allemagne soutenait les Croates et les Français avec les Anglais, les Serbes.

Même si des antagonismes subsistent en Europe entre Catholiques, Protestants et Orthodoxes, il faut s'employer à les faire disparaître, et surtout ne pas permettre qu'elles influencent la politique étrangère de notre continent.